

LUNDS
UNIVERSITET

2016-04-29

Miljö- och energidepartementet
Kemikalieenheten

Institutionen för laboratoriemedicin
Avd. för arbets- och miljömedicin
Professor Bo Jönsson

YTTRANDE

Angående Kemikalieinspektionens redovisning av regeringsuppdrag om förslag på nationella regler för högfluorerade ämnen i brandsläckningsskum. M2016/00120/Ke.

Sammanfattning

Kemikalieinspektionen föreslår en rad åtgärder för att så långt och snabbt som möjligt begränsa tillflödet av högfluorerade ämnen från brandsläckningsskum till miljön. Vi instämmer i stort med de förslag till åtgärder som presenteras i Kemikalieinspektionens rapport men tycker att man i vissa delar borde gå längre.

Synpunkter om förslagen i utredningen

#1 Utredningsförslaget: Ett förordningsstadgat krav med stöd av Miljöbalken om att skumvätska/släckvatten från fluorbaserade brandsläckningsskum ska samlas upp och destrueras från och med 1 januari 2017.

Lunds universitets synpunkt: Vi stöder detta förslag.

#2 Utredningsförslaget: Vi föreslår vissa undantag, främst för användning i skarpa situationer vid bränder i vätskor och fasta ämnen som kan anta vätskeform. Vi föreslår även undantag för funktionstester av släckutrustning i fasta installationer, användning till sjöss samt för viss utbildningsverksamhet inom Försvarsmakten.

Lunds universitets synpunkt: Swedavia har valt att själva ta bort allt brandskum som är fluorinnehållande. Inom det civila flyget finns ofta flera hundra personer ombord vid start och landning och om det skulle innebära en ökad risk för dessa personer med att ta bort de fluorinnehållande brandskummen utgår vi från att inte Swedavia skulle välja att ta bort dessa. Vi har därför svårt att förstå varför dessa undantag behövs utan det borde vara möjligt att även ta bort de fluorinnehållande skummen i de undantagna applikationerna. Möjligen kunde man ge dessa undantag en resit till 2019 för att finna lösningar som anses acceptabla.

#3 Utredningsförslaget: PFOS och PFOA regleras i andra EU-förordningar och undantas därför från förslaget.

Lunds universitets synpunkt: Vi är inga specialister på EU-rätt men förstår från utredningen att det tydligen skulle kunna bli ett problem om Sverige skapar nationella regler för sådant som även regleras av EU. I förslaget vill Kemikalieinspektionen att alla PFAS i brandskum skulle betraktas som en grupp. Detta anser vi är ett stort framsteg och borde tillämpas för fler kemikaliegrupper, t.ex. ftalater. Ett sådant tänkande skulle begränsa den trend som nu finns inom industrin, d.v.s att om ett ämne regleras så byter man ut det mot en liknande kemikalie med mycket liknande kemisk struktur och ofta samma negativa effekter. Men om EU skulle börja granska andra PFAS som enligt förslaget skulle ingå i gruppen av PFAS så antar vi att man då måste ändra i de nationella reglerna vilket i längden skulle bli tungrott. Som stöd till förslaget om att betrakta PFAS som en grupp är att vi i våra studier i Kallinge har konstaterat att PFAS som tidigare inte räknades som bioackumulerande nu har funnits vara detta. Resultaten har presenterats på en konferens i Berlin i år (2nd International Conference on Human Biomonitoring). Det är således mycket få PFAS som inte är bioackumulerande. Alla är dock mycket stabila eller bryts ner till mycket stabila ämnen som inte bryts ner i naturen.

#4 Utredningsförslaget: Under våren 2016 fortsätter Kemikalieinspektionen i samarbete med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) med informations- och utbildningsaktiviteter för att motverka felanvändning av fluorbaserade brandsläckningsskum, samt tar fram ett förslag på anmälningsplikt för användare av brandsläckningsskum

Lunds universitets synpunkt: Vi stöder detta förslag.

#5 Utredningsförslaget: Regeringen låter år 2019 göra en översyn och så långt möjligt reducerar de föreslagna undantagen.

Lunds universitets synpunkt: Vi tycker alltså att man helt ska ta bort undantagen men om man i alla fall har kvar dessa undantag bör dessa tidsbegränsas till 2019.

#6 Utredningsförslaget: Tiden fram till översynen utnyttjas till att stödja utveckling och pilotförsök i fullskala av fluorfria alternativ

Lunds universitets synpunkt: Se kommentarer ovan.

Övriga synpunkter

Vi noterar att det vid flera tillfällen i texten framgår att Kemikalieinspektionen inte inom ramen för detta uppdrag har kunnat få fram uppgifter om PFAS användning (se kapitel 5.5). Detta tycker vi inte är acceptabelt. Dessa verksamheter måste ha kunskap om detta.

I detta ärende har undertecknad varit författare och beslutat. I den slutliga handläggningen har också docent Christian Lindh, Arbets- och miljömedicin, Lunds universitet, deltagit.

Bo Jönsson